

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Naročnina na skupni naslov letno 24 Din; na posamezni naslov letno 30 Din. V inozemstvu: letno 65 Din. Z M. listom letno 100 Din.

IZHAJAJO VSAKO NEDELO.

Uredništvo i odprava v Kranju. Uprava v Murski Soboti, Križeva ul. 4.

Cena oglasov: po dogovoru. Oglaševanje sprejema samo tiskarna Tiskovnega društva v Kranju.

Irski narod vstani — sloboda se bliža!

S temi rečmi je nagovoro irski narod, njegov največji voditec i boritec za svobodo de Valera 28. januara t. l., gda je slavio na štirimilijonski irski narod svojo veliko zmago. Té den so se vršile v državi volitve i njeni boritec je zmagao, tak je bila borba irskoga naroda za neodvisnost v glavnem zaključena.

Poglednimo si nekoliko zgodovino irskoga naroda, šteri je približno osemsto let krvaveo, zato je njegova zgodovina puna trpljenja i britkosti. Borba irskoga naroda za slobodo je stara okoli osemsto let. Zaroblenje i gospodarsko izkoriščanje irskih kmetov po bogatih Angležaj se je začnol v 12. stoletji. Té je tedajšnji angleški kráó Henrik II. z velkov vojskov zasedeo domovino irskoga naroda i pripelao s sebov dosta angleških mogočnikov i plemenitašev, šteri so začnoli izmzgavati do krvi irski narod i tepatati irske zakone, zaničevati irski kmečki narod i žaliti stare njegove navede. Angleški pritisk na katoliški irski narod se je ešče bole poostro, gda se je angleški kráó Henrik VII. odpovedao katoliški veri i za zmerom ločo Anglijo od katoliške vere i postavio novo anglikansko cerkev. Kak na Angleškom, tak tudi na Irskom je zapleno i oropao vse samostane i njihovo premoženje. Angleži so se začnoli smatrati za poslance, šteri naj oznanjajo irskomi narodi svojo višišo kulturo, v znamenji štere so gazile najfundamentalnejše človeške pravice irskoga naroda. Začeli so Ircem ešče vsiljavati svojo angleško vero kak državno veroizpoved. Začnoli so protinjim kak državnimi i verskimi puntari krvavo borbo s pokoli, požigi i ropanji i končno z gospodarskim vničevanjem. Svoj krvavi posel so vršili kak kazni zato, ar si je ne dao vzeti irski narod svoje katoliške vere, v šteroj je vido najmočnejši branik svoje narodne osebnosti, kulture i jezika. Končni uspeh toga grdogo postopanja je bio té, da je

irski kmet postao pravi siromak i se iz slobodnoga posestnika lastivne zemle izpremenio v roba — najemnika mogočnih angleških lordov — grofov. Narod se je začno trumoma izseljevali v Ameriko, domača irska industrija je bila zatrta, zemlja irskih kmetov je prišla v last angleških bogatašev — veleposestnikov, rod doma pa je stradao i propadao.

Največji boritec za slobodo i pravice Irskoga naroda de Valera.

Ali kljub tej popuni zazušjenosti je junaški i značajni zdrav irski narod očuvao ešče naprej irske odporne sile. V svojoj globokoj vernosti je ne omagao; v bojaj, v lakoti, v samozatajevanji i potrpljenji je vzdržao vrlo do življenja i je ne zgubo izpred oči vupanja v boušo bodočnost. V toki stoletij se ponavlja v zgodovini toga naroda pravi čudež: **Irski narod, čeravno teptani, vničeni i izstradani, se neprestano dviga i raste, kak bi bila v njem skrivnostna nadčloveška i nadnaturna sila, s šterov nasprotniki ne računajo i ji pri vsej svoji zvünešnji premoči ne morejo do živoga.**

Borba za pravico i slobodu se je nadaljevala neprestano naprej, z ognjom i mečom so odgovarjali mogočni Angleži, kapati so irski voditelji, trpeo je narod — borba pa se je nadaljevala. I končno je mogočni angleški narod, gospodar ogromnoga sveta z vsemi njegovimi neizčrpnimi bogastvi klono pred maloštevilnimi siromašnimi Irci, šteri so ne imeli za sebov nikaj drugoga **kak svojo pravico i moralno oporo vseh resničnih slobodoljubov sveta.** Leta 1921 je bila sporazumno z Anglijov proglašena slobodna irska država, štera ima vekšo neodvršenost nego vsi ostali dominijoni Britanije. Najlepši dokaz, ka zmoro ešče tak mali i vseh zvünešnjih sredstev oropan narod edino po svoji značajnosti i vztrajnosti, pa po zavesti, **da je pravica na njegovoj strani.**

Dvoje stvari si je mogočna Anglija ešče štela pridržati v dokaz svoje nadprave nad irskim narodom: letno odküpnino, štero naj bi Irska plačevala za razlastitev angleških veleposestnikov. Lani je irska vlada odgovedala plačüvanje odküpnine i tedaj je Anglija segla po zadnjem orožji: napovedala je Irski carinsko bojno. — Medtem gda je irski kmet ne znao, kam s svojimi pridelki, so angleški lordi — grofi küpüvali kanadsko pšenicu i amerikansko kukurco i to rajši po višiši ceni, samo, da na te način vničijo irsko kmečko ljudstvo. I že se je mislilo, da bode to za irski narod, v gospodarskoj krizi tem strašnejše orožje zrüšilo irskoga kmeta v njegovom boji i da bo podlegeo pred končnim svojim cilom. Ta irski kmet je dokazao pri zadnjih volitvaj, da rajši trpi gospodarsko škodo, kak da bi opüsto svojo borbo za popuno odrešitev.

Samo nezlomlivi idealizem i nerazmišljiva zvestoba do domine sta vodila siromaško i v stoletji težko preizkušeni irski narod do končne zmage i to je dokaz njegova zgodovina!

Politični glasi.

Velka Jugoslavija. Novi bolgarski poslanik v Belgradi je ob nastopi svojega mesta podal novinarom sledečo izjavo: Bolgarska vlada vodi politiko mira z vsemi državami, posebno pa še s svojimi sosédaj. Vlada iskreno želi, da se zravnajo vsa nesoglasja, štéra obstojajo med Jugoslavijov i Bolgarskov. Poslanik, da bode vse včino, da se upostavi prijateljska zveza i medsebojno zavüpanje. Prijateljstvo obeh držav na Balkani bi bio prvi stopaj k uresničenju zamisli Velke Jugoslavije, edne same slovanske države od Triglava do Čarnoga morja.

Naša država je pripravila spremembo volilnega zakona. Odbor za proučavánje zakonskoga predloga o spremembaj i dopolnitvaj novoga volilnoga zakona za volitve narodnih poslancov je svoje delo končao. Volilni zakon ostane v jedri tak, kak je bio pri prejšnjih volitvaj.

Rumunija. Zavolo komunistične propagande je bilo proglašeno v Rumuniji trodnevno obsedno stanje nad romunskov prestolicov Bukarešto i nad mestoma Ploesti i Jasy. Ravnotak so bili prepovedani vsi povulični pohodi i nošenje orožja i tüdi so bila razpuščena komunistična društva.

Nemčija. V Nemčiji je končno postao ministrski predsednik Adolf Hitler. Prvo njegovo delo je bilo, da je razpuštilo parlament. Za 5. marca so razpisane nove volitve. Tak se razmerje med delavskimi strankami i Hitlerjevimi narodnimi socialisti zmerom bole poostrüje. Celo francuske komunistične organizacije pozivajo francuske delavce naj priskočijo na pomoč nemškomi delavstvi, štéro je pod Hitlerjevov vladov ogroženo. Da pa bodo v bodoče zabranjeni krvavi spopadi i

politični umori i da se očuva država krvavomi volilnomi boji, se bodo določile hüde kazni. Skoro zagvišno bodo vpelana izredna sodišča, štéra bodo tüdi lahko sodila smrtne kazni.

Austrija. V Bečkom Novom mestu je policija zaplenila veliko zalogo orožja, štéro je bilo last nacionalistov, štéro je bilo namenjeno na Madžarsko.

Francija. Bivši francuski ministrski predsednik Herriot je nedavno izjavo, sledečo: Bio sam za francusko-italijansko prijateljstvo. Celi moj trüd pa se je ponesrečo, to pa zato, ar Italija vodi pokret, štéri šče spremeniti obstoječe stanje v Europi. Italija dolži Francijo, da se šče polastiti vodstva v Europi. Zamerja nam naše prijateljstvo z Jugoslavijov, ar je prijateljstvo na poti njenomi načrti osvojitve Dalmacije i njeni politiki na Balkani.

Framasonstvo. Slobodni zidari, štéri ščejo zgraditi človeško družbo brezi Boga i cerkve i proti Bogi, razvijajo po raznih državaj močno delovanje. Njihov cio je popuna odcepitev posameznoga človeka, lüdstva i države od Boga i verskih načel. Te svoj namen uresničujejo v Mehiki, gde so se zvezali s socialisti, da morejo s pomočjov delavskih slobodomislecov tlačiti slobodo katoliške Cerkve. V Španiji širijo svoja brezbožna i pro-

tiverska načela s pomočjov skrajnih socialistov. Od časa kak je v Franciji na vladi levica, se je ojačila tüdi tü framaonska samozavest. Framazonska loža je organizirana tüdi v našoj državi. Njena ostrina je obrjena proti katoliški Cerkvi. — Tüdi v Sloveniji so lüdje, štéri so brez verskoga düha. Slobodomiselni i naprednjaški listi pišejo v framaonskom dühi.

Cerkve zapirajo. Preganjanje katoličanov v Mehiki je še ne končano. Gda je sv. Oča položaj, v šterom živi i trpi katoliška Cerkv v Mehiki, v posebni okrožnici popisao celomi sveti, so mehiški brezverci — framaoni, liberalci i socialisti, še bole pobesnili. V svojem srdi se ščejo maščevati nad dühovniki, šterim se morejo vzeti vse plače, nagrade itd. Zapreti bi se tüdi morale vse cerkve, da se nikdar ne bi mogeo v teh cerkvaj čüti glas, štéri bi obsodo protiversko postopanje zdajšnje mehiške vlade. Predsednik mehiške republike je dao kak odgovor na papovo okrožnico zapreti 5 cerkvij, policija pa pridno zapira dühovnike.

Japonci prodirajo naprej. Japonci bodo začnoli v Džeholi v najkrajšem časi ofenzivo proti Kitajcem. Eše je ne gotovo, ali bodo za slučaj ponesrečenoga boja Japonci zasedli glavno mesto Kitajske Peking ali pa mesto Filuzin.

Širite „Novine“

Slovenska krajina.

Smrt vzglednoga mladenca. Na lepi Marijin den 2. februara je zapüsto to suzno dolino Cigan Matjaš, mladenec v Žižkih. Marijo, svojo nesko mater je ponizno proslo, da naj vmerje na njeni den. Želo njemi je

spunila i k sebi ga je pozvala v lepšo domovino, gde nega več greha, nego večni mir i zadovolstvo. Bio je goreči katoličanec, ki nikdar i neke nepoznao pogodbe z hüdim. Čisti je šo v svetovni boj i čisti prišo nazaj. Če-

Dijak, štéri nema dühovniškoga pozvanja.

Kak to, da stvari, četüdi so po ednom velkom zakoni stvorjene, denok pod tak različnimi pogoji, dostakrat sebi popunoma nasprotnimi, najdejo ono, ka potrebüjejo za svoje življenje, za svoje razvijanje, ali da gučimo s človečim srcem — svojo popolno srečo?

To je Bog tak šteo, da bi na vsakšem kraji bili svedoki njegove vsemogočnosti, modrosti i lepote. Pa denok je vrba v mlaki nikaj ne bole nesrečna, kak črešnja na sunčnom breščeki. Ta pisanost na sveti tvori lepo celoto, ki napravi življenje prijetno i veselo.

Tak je tüdi z lüdmi. Vsi smo iz düše i tela, ali denok ma vsakši svoje posebnosti, svoje lastnosti i zmožnosti, štère ne more razviti v kakšemkoli stališi. Kak vsakša rastlina najbolje

raste v tistoj zemli, štéra njoj nüdi pogoje, ki so potrebni za njeno rast, tak tüdi človek ne napredüje v vsakšem stališi, nego ima samo eden stališ, šteroga njemi je Bóg določo. V tom stališi najlezej razvije svoje zmožnosti, v tom stališi najde pravo srečo i zadovolnost, v tom stališi najde pravo srečo i zadovolnost, v tom stališi najlezej dosegne svoj končni cio — večno življenje.

Boža vola je, da si lüdje zbirajo različna pozvanja. Če bi na priliko bili vsi kmetje, polodelavci, što bi nas pa včio pisati i čteti, što bi nam glaso božo reč itd. Zato nema nišče pravice i oblasti, da bi koga silo v stališ, do šteroga ne čüti veselja. To bi bio greh, ar bi delao proti božim načrtom i bi vzeo na sebe veliko odgovornost za tistoga, štéri bi se dao prisiliti. To vala za vse stališe

V dosta vekšoj meri vala to za dühovniški stališ. Dühovnikom je Bog

zavüpao v oskrbüvanje največši kinč, ki ga mamo lüdje na tom sveti, to je vero. In zvezi z verov vse navuke i zapovedi, po šterih naj bi lüdje živeli, če ščejo priti v nebesa. To je najvzvišenejša služba na sveti, ar je dühovništvo od samoga Boga nastavleno, da mesto Njega, ki je neviden, vodi lüdi k Njemi v večno domovino. I če je za vsakši stališ potrebno meti pozvanje, če ščemo, da bomo svojo službo dobro opravljali, ali ga ne bo trebelo meti vnogo bole za dühovniški stališ, če ščemo svoje düžnosti zaistino dobro vršiti? Posebno če pomislimo, da, kak je dühovniški stališ vzvišeni tak je tüdi žmeten. Dühovnik, ki je glasnik božih navukov, mora sam najprle dati vernikom vzgled, kak trebe žveti po teh navukih, ovak njegova reč nema uspeha. Vse bože zapovedi natankoma spunjavati je ne lahko.

Poleg toga je življenje katoličanskoga dühovnika še posebi edna sama ve-

ravno je premožen bio i meo dosta prilik za ženitev, neje meo vole za zakonski stan, v samostan ga je vle-klo srce. A dober Bog je nači skon-čao ž njim. Pred dvema letoma ga je zgrabila influenza i njemi je ostanek betega vdaro na pljuča. Prišla je je-tika, štera, čeravno je dosta trošo na ozdravljenje, ga je pobrala. Bio je duša vsega dobrega gibanja v črensovskoj fari. Kajkoli je začela Cerkev, on je bio vsikdar med prvimi, ki so pomagali dobro delo izvršiti. V odbori za zidanje „Doma sv. Frančiška“ je bio blagajnik, v tretjem redi sv. Frančiška knjižničar, pri cerkvenom čiščenju i kinčenju prvi med moškim spolom, svojo držino je pūščao vsaki den k božoj službi. Kak veren Slovenec je z celim srcom lūbo svoj narod i svojo državo Jugoslavijo, pa tūdi trpo v boji za oslobodjenje Slov. Krajine. Zato njemi je Njeg. Veličanstvo poklonilo zlato medaljo, štero je pred smrtjov izročio Domi sv. Frančiška. Jedinu sin je zapūsto vso svojo vred-nost za uživanje materi; 70 letnoj starici, ki nema zdaj več nikoga. Pred leti njej je mro mož, v boji pa spad-no starejši sin. Pokojnomi je duge mesece tak verno dvorila dekla, Zežek Kata, da bole verno prava sestra ne bi mogla. Ta bo tūdi najbolša po-moćnica staroj materi pokojnoga, kak je to pred smrtjov sam želo i doloćo. Blago dušo pokojnoga mladencia zro-ćim v gorećo molitev njegovih po-znancov i vseh naših naroćnikov. — Naše molitve si tem bole zasluži, ar je ne bio samo naroćnik naših listov, nego tūdi njihov veliki podpornik i dobrotnik. Naj počiva v miru!

Črensovci. Na lastno prošnjo je premešćena naša gospa vućitelica Ravbar Marija v Zamostje. Imenūvana je službovala na našoj šoli že sedmo leto. Deca so jo mela rada. Ar od-

haja od nas na novo službeno me-sto, njej želemo obilo sreće in uspeha.

Premešćen je tūdi g. učitelj iz Sr. Bistrice Ravbar Hinko mož imenūvane gospe, na isto mesto. — Završo se je kmetijski tečaj, ki se prav dobro ob-neso. Obširnej ga popišemo pri dru-go-j prilikli.

— Pun jarek snega. Pred nekov trgovinov so deca zametala s snegom cestni jarek. Lūdje, ki obiskavaju to trgovino, pozabijo, da je tam jarek i nevedoma spadnejo v njega. Skakšim žalostnim obrazom se kobacajo potem iz njega. Priporoća se, da se vidna graba popravi ar se lahko zgodi ne-sreća.

Otrobi Agrarne zadruga se do-bijo v Črensovcih, Soboti, v Beltincih, i v Odrancih. Cena se je znižala na 105 Din. Foringa je v to ceno zapo-padena će se zglati dosta naroćnikov, bo cena ešće menša: 98 Din.

Sestanek posojilnic lendavsko-ga sreza. Vršo se je 9. febr. v Čren-sovcih. Sklenjeno je na njem, da se obrestna mera zniža: za navadne vlo-ge na 5%, za vezane proti 6 meseć-noj odpovedi na 6%. Daćo od inte-resov vlog plaćajo posojilnice. Obre-sti od posojil so se znižali na 8%. Ki pa plaća januara prve dni celoletne obresti, plaća samo 7½% od duga. Upravni stroški so se doloćili 1% pri jemanju posojila, pri ponavljanju pa ½%. Za opomin se plaća: za prosto pismo 5 Din, za priporoćeno 10 Din z potrebnimi tiskovinami vred. Vse posojilnice soboćkoga sreza se bodo pozvale, da pristopijo k tomi rešenju. Na te naćin bo poslovanje povsod ednako v Slov. Krajini.

Priporoćamo pripovesti „Veliki Tomaž“ i „Ko so hrasti šumeli“. —

Cena prve 21 Din, druge pa 30 Din. Dobita se v Celji pri Družbi sv. Mohorja. — To je cena za kotrūge družbe.

Cena zrnja ide nazaj. To se naj-bole pozna pri pšenici, štere cena je spadnola za 25 Din. Gda to pišemo, je cena pšenici 225 Din. Cena kuko-ric v Medjimurji je 100 Din, v Baćki 65 Din.

Najgrša navada je na Dolenskom ta, ka idejo vnogi nepozvani na go-stūvanje, postaplejo okoli hiše, će morejo, kaj vnesejo ali pa zbijejo. V Trnji na gostūvanju pri Dorenćecovih so nepoznani gostje zbili prave goste i to celo do krvavoga. Nesramnjak je, ki se ta sili, kama ga nišće ne pozvao. Takši žali mirno posest go-spodara i se lejo zatoži.

G. Bistrica. Pri Žmaj Andraši se je toćilo brez dovoljenja vino. Prišlo je tūdi do bitja, već dećkov z Čren-sovec je ranjenih.

Višešnje Novine pošlite, širitelje, na upravo v Sobotu ali v Črensovc. Vnogi prosijo številke, štere so indri gorostale, uprava jih pa nema.

Obćni zbor S. K. Mure. Redni letni obćni zbor S. K. Mure v Murski Soboti se vrši z obićajnem dnevnim redom dne 1. marca 1933 ob 20. uri v posebni sobi „Velike kavarne“ v Murski Soboti, Samostojni predlogi ćlanov se morajo predloćiti odboru z najmanj 10 podpisi do glasovanja upravićenih ćlanov vsaj 8 dni pred obćnim zborom (§ 14).

Širite Novine

lika žrtev, velika odpoved samomi sebi, samozataja.

Kak globoko v naturo je ćloveki vsa-jeno teženje za drućinskim življenjom. Blagoslovljena drućina je vretina neiz-merne zemelske sreće. Dūhovnik te sreće ne more vživati. Obsojen je celo življenje živeti sam, zapūšćen od vseh. Će ga terejo kakše nevole, ga nema što tolaćiti. Ne more razmiti nihće, kak velika žrtev je to, će sam ne doživla kaj spodobnoga. Za plaćilo ga pogostokrat šće zanićujejo ali celo preganjajo! Dragi moji, to žrtev do-prinesti je zmožen edino dūhovnik, šteroga si je Bog odebrao i njemi je dao za to potrebne pomoći, nikdar pa ne dūhovnik, ki je šo v bogoslovje prisiljeni, na lūbo svojih starišov ali koga drućoga, proti božoj voli.

Gda sem vse to premislo, sem spo-znao, da sem ne sposoben, nositi dū-hovniški križ, da me Bog ne odebrao

za svojega služabnika. Z mirnov vest-jov lahko pravim, da sem napravio edino pravilno, ka sem se ne dao pregovoriti, da bi šo v bogoslovje. Vūpam, da bota tūdi Vidva, dragi oća i draga mati, spremenila svoje miš-lenje i oponašenje proti meni, da me bota po svojih moćeh podpirala, do-keć ne pridem do svojega krūha. Znam, da je moj korak za Vaj velki vdarec, ar sta kaj takšega ne prića-kūvala. Jaz bi Vama raj kak ne pri-šparao to žalost. Ali pri tak važnih stvarih, kak je zbiranje pozvanje, gde ide za celo življenje i celo večnost, moramo pūstiti na strani vse osebn-e žele drućih. Vdati se v volo božo i se od Boga pūstiti voditi je edino pravo ravnanje“.

Ka je Ivan stem pismom dosego, nevem. Vūpam, da je ne bilo brez uspeha.

Te kratek opis življenja našega dija-

ka nam kaže trnjevo pot, po šteroj morajo hoditi vnogi naši dijadi. Naj bo v navuk vsem starišom, ki dajo svojo deco v vekše šole. Će gda, te dnes potrebuje sv. Mati cerkev dobre dūhovnike, pozvane od Boga. *Dūhov-nik, ki je bio prisiljeni postati dūhov-nik, ne more biti dober dūhovnik.* Zato jemlejo na sebe strašno odgovornost starišje, šteri silijo svojega sina v dū-hovniški stališ. Odgovorni so ne samo za sina, će slabo živi, nego potom sina tūdi za vse grehe vernikov, ki jih je povzročio sin s svojim slabim vzgledom.

Će vam je kaj za večnost svojo i svojega sina, te ga pūstite, naj si po svojoj volji žbere stališ, do šteroga ćūti pozvanje. Svoje žele njemi lahko povete na lepi naćin, nigdar pa ne delajte nad njim niti najmenšega pri-tiska.

Nedela sedemdesetnica

(Septuagesima)

Na spomin 1900 letnice svoje križne smrti, Gospod Jezus, po svojih svetih ranaj reši grešni svet!

Vu onom vremeni: Pravo je Jezus Vučnikom svojim priliko eto: Spodobno je Králestvo nebesko k človeki hižnomi Gospodari, ki je vó so vgojčno rano najimat delavce vu gorice svoje. Pogodo se je pa z delavci za eden sod na den, i poslal je nje vu gorice svoje. I vón idoči okoli tréte vóre, vido je drúge stojéče manjúki vajoše, i velo je njim: Idte i vi vu gorice moje, i ka bode pravično, dám vám. Oni so pa odišli. Páli je pa vó so okoli šeste, i devéte vóre, i vsino je spodobnim talom. Okoli edenájsete je pa vó so, i najšo je drúge stojéče, i veli njim: ka eti stojíte cejli dén manjúki-vajoči? velijo njimi: dá nás je nisce ne ná-jao. Veli njimi: Idte i vi vu gorice moje. Gda bi pa večer grátao, veli Gospod ti goríc vancari svoiem: zovi delavce, i dáj njim nájem, začevši od slednji do prvi. Gda bi prišli záto, ki so okoli edenájsete vóre prišli, vzeli so po ednom sodi. Pridoši pa i ti prvi, stimali so, ka ves vzemajo: vzeli so pa i oni po ednom sodi. I gda bi vzeli, mrmrali so proti hižnomi Gospodári, govoreči: eti slednji so li edno vóro delali, i priglihne si nje k nam vešino, ki smo nosili dnéva, bremen, i vročino. On pa odgovoreči ednomi med njimi je pravo: prijáto, ne činim tebi krivice: nej li si se za eden sod pogodo zmenov? vzemi, ka je tvoje, in idi: sčém pa in etomi slejdnjemi dati, kak i tebi. Ali je nej slobodno meni, siniti, ka sčém? jeli je oko tvoje jálno, ka sam jaz dober? Tak bodo ti zádnji prejdni, i ti prejdni zádnji. Ar ji je dosta pozváni, malo ji je pa odebráni.

Gospod je pá v Petrovoj ladjici, obrnjeni k zahodi, proti Kafarnaumi, na bregi velka množina: Vüzem de naskori: od severa jih dosta roma v Jeruzálem. Pa: jako prometna cesta pela mimo.

Gospod pokaže z desnov na ravnico i na zrèberje brega: pšenično pole, prepleteno s peškimi i z voznimi potmi: lúdje se paščijo po njih, kola ropočejo, kopita konjov, oslov pekečejo. V bližanjem grmovji se skrivlejo vrabli, v skalovji pa divji golobje.

Gospod pravi priliko. Pá so samo vučenci želni razmiti, lústvo odhaja, Mi pa nej tak! — Pitajmo se, ka smo? Vej pa znamo, ka se pri nas lejko to zgodi, ka je v naravi nej mogoče: skala se zmeči kak vosek, rája zemla gráta — po svetoj spovedi.

Preženimo skúšnjave šatana, iztrebimo poželivost po zemelskom bogastvi, nečistost i gizdo. Vzememimo v sebé pšenično seme: Kristuša pri svetom prečiščavanji pa ródimo sad v stanovitnoj potrplivosti!

Pozor rekruti! Predpisane vojaške kovčke in vse potrebne reči za vojaško službo dobite najceneje v trgovini Metod-a Senčar, Ljutomer. (1-2)

OZNANILO!

Kmečka posojilnica v Murski Soboti, r. z. z n. z. naznaja vsem vlagateljem, da je obrestno mero znižala za $\frac{1}{2}\%$ vloge z dnem 1. jan. 1933 in sicer navadne vloge na 6% večje in vezane $6\frac{1}{2}\%$ do 7% . Načelstvo.

CENE:

Mariborski živinski sejem 24. I. 1933. Prignanih je bilo: 4 konj, 9 bikov, 91 volov, 200 krav in 6 telet, skupaj 310 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na tem sejmu so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 3.50 do 3.75 Din, poldebili voli 2 do 3, plemenski voli 1.25 do 1.50, biki za klanje 2.50, klavne kravé debele 1.75 do 2.50, krave za klobasarje 1.20 do 1.40, mlada živina 3 do 4, teleta 4 do 5 Din. Prodanih je bilo 155 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 10 do 12 Din, II. vrste 8 do 10 Din, meso od bikov, krav, telic 4 do 6 Din, telečje meso I. vrste 12 do 14 Din, II. vrste 8 do 10 Din, svinjsko meso sveže 8 do 16 Din.

Živina

Dunajski goveji sejem (poročilo tvrde Eduard Saborsky & Co., Dunaj): Prignanih je bilo 1929 goved. iz Jugoslavije 126. Cene: voli najboljši 1.50—1.60, I. 1.30—1.40, II. 1.10—1.20, III. 0.65 do 0.70, krave I. 0.90—1.10, II. 0.80—0.85, biki 0.85 do 1.15, klavna živina 0.55—0.70.

Dentis Heimer Oskar v M. Soboti

se je preselo s svojim zobnim ateljom na Aleksandrovo cesto šte. 4 v poslopje „Skupne obrtne Zadruga“. Izdelava umetno zobovje. Plombira z zlatom, platinov, i porcelanom. Zobe skúbe i zdravi brez bolečin. 2—4

Tivar-obleke

se najceneje dobijo v trgovini
M. Sobota - Lendava 2 A
prek od pošte

Obleke se že dobijo od Din 240 naprej
Za mladožence „ 290 „
Samo prvovrstno blago. (6-13)

Pozor!

Vsak čitatelj tega lista dobizanesljivo vremenokazno napravo zastonj. Izrežite ta oglas in ga pošljite poleg nepokvarjenih znamk v znesku Din 3.50 za stroške in dobili boste lično izdelano, zak. zašč. vremenokazno napravo, pat. št. 9514, ki kaže vreme zanesljivo za 24 ur naprej. Za vsakega čitatelja in njegovega prijatelja je ena naprava na razpolago. Sprejemajo se samo pismena naročila pod šifro „Barometer“ na upravo tega lista do 20. febr. 1933. (3-6)

Oda se nova hiža

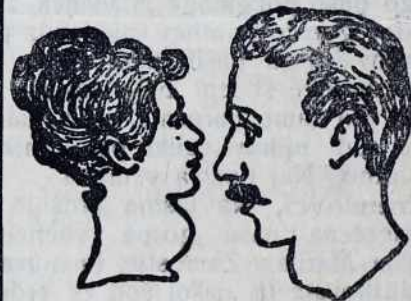
z gospodarskim poslopjem i ogrado
na Gornjoj Bistrici. — Pozve se pri
Majcen Ferdinand, Melinci,
p. Beltinci. 2—2

Koruzo, seno, slamo in vsa ostala krmila

dobavlja po konkurenčnih cenah

Gospodarska zveza v Ljubljani. (3-3)

GOLŠA (krof) OTEČEN VRAT

je obolenje ščitne žleze, štera se more pravočasno ozdraviti, ar se inaci delovanje toga važnoga organa kak zaščita proti strupom ogroža, zavolo šteroga nastopajo nevugodni i dostokrat nevarni pojavi.

Doktorska znanost je dognala, da soli, štere vsebujejo jod, izvanredno dobro delujejo na razne oblike golš (krofov). Mnogoštevilni betežniki so dognali, da dosegejo z uporabo našega enostavnoga

pitnoga zdravjenja

hiter i povsem neškodliv vpliv na bolezen. Vsakši, šteri trpi na golši i ima vtečen vnetvat, otečene žleze, naj zahteva našo knjižico, štero njemi pošlemo

brezplačno.

Dopisnica zadostuje. Poštno nabiralno mesto:

GEORG FULGNER, Berlin-Neukölln,
Ringbahnstrasse 24, Abt. P. 95.

P O M O Č

Glasilo AGRARNE in GOSPODARSKE ZADRUGE. List za povzdigo prosvete, gospodarstva in združništva

Izhaja vsakih 14 dni, kot priloga Novin, ki jo naročniki Novin dobijo brezplačno. — Za druge stane številka 1 Din, ali letno 24 Din. Uredništvo in odprava v Kranju. — Uprava v Murski Soboti, Križeva ul. 4.

stopstvo Francoskega društva, smeta sprejemati samo one delavce, ki se sami osebno priglasijo. Strogo je zabranjeno vsako obljubljanje nagrad uradniku, ki posreduje delo in ga s tem nadlegovati ali mu namenoma škodovati, ga spravljati v slabo luč in ob dobro ime. Vsak delavec, ki bo skušal, ali vsaj pokazal znake, da namerava dati posredovalnem uradniku kako nagrado, bo izključen od posredovanja, povrh pa bo še kazensko preiganjan.

Vse pritožbe o poslovanju posredovalnega uradništva naj se pošlje centrali Javne borze dela v Ljubljani. Na anonimne ovadbe se ne bo reagiralo. Vsak pošten človek bo svojo tožbo z dokazi podprl in jo tudi podpisal.

Borza dela, kakor tudi Zastopstvo Francoskega društva, posreduje delo brezplačno in strogo nepristransko vsakomur, v kolikor je to mogoče in v kolikor je prosilec sposoben za nameravano delo, da ne bo škodoval samemu sebi, ostalim delavcem in Borzi dela na ugledu. Vpoštovati se mora to, da je v področju Borze dela (všteti so tudi srezi Ljutomer, Ptuj, Čakovec in Prelog, razen sreza Sobotna in Lendava) nad 15tisoč siromakov-delavcev, ki bi vsi radi dobili delo in dobrega zaslužka. Razume se, da vsem tem ugoditi ni mogoče, ker potreba vseh delavskih moči znaša komaj 3—4 tisoč. Da se delavci pritožujejo, je prav in da ne dobijo vsi dela je tudi res, ni pa temu kriva Borza dela, temveč razmere, ki so za siromašno delavstvo neznosne.

Potrebno je, da se preskrbi z delom v prvi vrsti tiste delavce, ki so brez imetja (lastne zemlje in hiše) ter živijo v najemu. Razen tega tisti, ki imajo premalo zemlje in so prezadolženi, številne družine itd. V to svrhu bodo občinska županstva prejela od merodajne oblasti navodila, kako se bo moralo postopati, da se najpotrebnejšim najprej posreduje delo.

Nadalje se opozarja vse tiste delavce, ki bi si želeli pridobiti objavo za polovično vožnjo, da si prej poskrbijo od delodajalca potrdilo-poziv v službo. Tak poziv mora biti razen podpisa opremljen še z žigom delodajalca. Razen tega naj vsak prinese

Važno za delavce!

Ekspozitura Javne borze dela v Murski Soboti naznanja vsem delavcem, da uraduje vsak dan ob delavskih zjutraj od osmih pa do dveh popoldne. Ob nedeljah in praznikih ne uraduje. Stranke naj torej pridejo samo ob določenih uradnih urah, ker sicer ne opravijo.

Glede dela v Nemčiji se naznanja, da Borza dela doslej ni še prejela z merodajnega mesta nikakega obvestila in se sedaj še ne ve, če bodo letos naši delavci sploh šli na delo v Nemčijo, ali ne. Vsako tozadevno povpraševanje je sedaj še prezgodnje. Ko se bo posredovanje delavcev na delo v Nemčijo začelo, če se bo to res zgodilo, malo je namreč upanja na to, se bo to pravočasno objavilo v časopisih.

Glede dela v Franciji se naznanja, da posluje v Murski Soboti razen Borze dela še Zastopstvo Francoskega

generalnega društva za emigracijo v Zagrebu. Zastopstvo se nahaja na Aleksandrovi cesti, št. 18. Vsak, kdor želi priti na delo v Francijo, naj se torej oglasi pri omenjenem Zastopstvu. Povdarja se, da sedaj tudi za Francijo niso potrebni delavci, raven nekoliko ženskih delavcev, ki pa so že najete.

Posredovanje delavcev v tuzemstvo in inozemstvo se bo v glavnem začelo komaj še-le koncem meseca marca, največ pa aprila in maja. Nihče naj torej prej ne hodi povpraševati po delu, zlasti ne za inozemstvo.

Opozarja se delavce zlasti na to, da je dolžan vsak, ki želi priti na delo, se osebno priglasiti v posredovalnem uradu. Za dosego službe ni dovoljeno posluževati se tretje osebe. Vsako skušanje vplivati na posredovalnega uradnika po tretji osebi se bo energično odbilo. Borza dela in Za-

s seboj še svojo knjižico, v kateri mora biti nalepljena slika, počez po sliki pa pritisnjen žig županstva, ki je knjižico izdalo. Na vsako prošnjo, podprto z zgoraj navedenimi dokazi, bo Borza dela izdala prosilcu objavo za polov. vožnjo do kraja dela. Ako pa prosilec navedenih dokazov ne bo imel, dobi objavo še-le po tridnevni prijavi za delo in samo do najbližnje Borze dela, n. pr. do Celja ali Zagreba. Glasom člana 1. Pravilnika o izdajanju objav za polov. vožnjo, nimajo pravice do iste tisti delavci, ki so namenjeni na dopust, na obisk v domači kraj, ali radi drugih vzrokov zapustili delo samo za nedoločen čas in se vračajo potem na prejšnje službeno mesto. Polovično vožnjo sme uživati delavec samo tedaj, ko je prejel poziv in potuje na delo, ali če gre iskat delo, samo do najbližnje Borze dela.

Opozarja se vse delavce na to, da ne nasedejo raznim agentom in brezvestnim ljudem, ki z lažnimi obljubami

mnogokrat samo izvabijo denar od siromaka, a dela mu ne poskrbijo. Zlasti se opozarja in priporoča delavcem, da se z nikomur ne pogajo na delo, dokler jim pogodnik ne pokaže dovoljenja od pristojnega sreskega načelstva, da sme nabirati delavce. Kajti vsak, ki ima tako dovoljenje, je dal jamstvo in se obvezal pri sreskem načelstvu, da bo delavce redno izplačal, kakor določa pogodba. V takem slučaju potem odpade nevarnost, da delavci zaslužka ne bi prejeli v polni, ali dogovorjeni meri in je izključeno, da bi jih pogodbenik mogel izkoriščati, ali da bi zastoj delali in še celo se peš vračali domov z dela, kakor se je žal to v minulem letu mnogim zgodilo. Delavci pazite torej! Sebičneži in brezvestneži nimajo v srcu čuta pravice in ljubezni do bližnjega. Vsak, ki tega opomina ne bo upošteval, naj potem posledice pripiše sebi in ne drugim.

Ekspozitura Javne borze dela
v Murski Soboti.

Par stvari o vodstvu denarnih zadrug.

Ustanovitev denarne zadruga in tudi drugih zadrug je sorazmerno lahka stvar. Nekaj uglednih mož stopi skupaj in predlože pravila za ustanovitev zadruga okrožnemu ali deželnemu kot trgovskemu sodišču. Vsa potrebna navodila dobe pri Zadrugni zvezi v Ljubljani. Ti možje prosijo z vlogo, na kateri so njihovi podpisi overovljeni (legalizirani), da se zadruga vpiše v zadrugni register. Ti tvorijo **prvo načelstvo** nove zadruga. Ko sodišče vpiše novo zadrugo, je s tem zadruga ustanovljena in podpisniki tvorijo prvo načelstvo. To prvo načelstvo sprejema nove člane.

Član zadruga postane oseba, ki se more vezati s pogodbami in ki jo načelstvo sprejme. Pravno moč dobi sprejem zadrugnika, kadar je podpisal pismeno izjavo, da stopi v zadrugo (pristopnica), vplačal zadrugni delež ter se vpisal v imenik zadrugnikov.

Zadrugo vodi načelstvo, ki obstoji iz načelnika in določenega števila odbornikov. Načelstvo se voli pri nekaterih zadrugah vsako leto na novo, večinoma pa na tri leta. Načelstvo zastopa zadrugo povsod in za njo odločuje. Podpisuje zadruga na ta način, da se podpišeta pod zadrugno tvrdko (točno ime zadruga) dva člana načelstva. V svoj delokrog spadajoče stvari rešuje načelstvo v sejah. O sejah načelstva se morajo voditi zapisniki.

Prvi redni občni zbor izvoli za zadrugo tudi **nadzorstvo**. Nadzorstvo nadzoruje vse delo načelstva. Ob koncu leta mora pregledati računsko zaključke in vse knjige in sploh paziti, da načelstvo pravilno vrši svojo nalogo. Nadzorstvo mora o svojih sejah tudi voditi točne zapisnike.

Najvišja oblast v zadrugi pa je **občni zbor**. Redni občni zbor se sklicuje enkrat v letu, izvanredni, kadar se to zdi potrebno načelstvu ali nadzorstvu, ali pa če to zahteva deseti del zadrugnikov. Občni zbor potrjuje letni račun, voli načelstvo in nadzorstvo, po potrebi tudi odstavlja načelstvo in nadzorstvo, sklepa dalje o spremembi pravil in ravno tako tudi o morebitni razdružbi zadruga. Na občnem zboru ima pravico glasovati vsak zadrugnik, veljaven pa je občni zbor, če je zastopana vsaj desetina zadrugnikov. Kako se vodi občni zbor, je določeno v pravilih.

Zadruga, ki se pečajo z denarnimi posli so združene v zadrugno zvezo. Ta daje zadrugam razna navodila in nasvete, izvršuje pa pri njih tudi po zakonu določeno **revizijo**. Najmanj na dve leti mora revizor zadrugne zveze pregledati vse poslovanje zadruga in napisati o tem poročilo, ki se potem mora prebrati na občnem zboru zadruga. Tako morejo zvedeti vsi člani zadruga, kako je zadruga vodena in ali morejo izvoljenemu načelstvu in nadzorstvu zaupati.

Ena glavnih nalog denarnih zavodov je **zbirati hranilne vloge**. Hranilne vloge sprejema zadruga ob uradnih dnevih, ki so določeni za tisto zadrugo. Vsako vlogo mora zadruga pravilno potrditi v hranilni knjižici. Obrestno mero za hranilne vloge določa načelstvo. Kdor odpove hranilno vlogo, da bi jo dvignil, mora to storiti po določbah načelstva, katere pa morajo biti razglashene na uradni deski. Hranilne vloge zastarajo v tridesetih letih od tistega dne dalje, ko se je na zadevno hranilno knjižico zadnji-

krat kak znesek vložil ali pa bodisi na glavnici bodisi na obrestih dvignil.

Druga naloga naših denarnih zadrug je dajati potrebnim članom **posojila**. Posojilo more dobiti samo član zadruga, medtem ko vloži denar v zadrugo lahko vsakdo. Kdor dobi posojilo, mora podpisati posebno zadolžnico. Če je posojilo dano na osebni kredit, mora imeti tudi enega ali več porokov. Vsak porok jamči nerazdelno kot porok in plačnik za vse zaveze izposojila. Zadruga dajejo lahko posojila tudi na zemljišča, na vrednostne listine in na kake druge premičnine. V taki zadolžnici mora biti izjava, da to zemljišče ali take predmete dotičnik zastavlja v varnost označenega posojila. Tudi visokost obresti od posojil določa načelstvo.

Vsaka zadruga mora skrbeti, da si zbere tudi nekaj lastnega imetja. To se zbira iz čistega dobička, ki se napravi vsako leto. Zadruga, pravimo, da zbira **rezervni zaklad**. Potreben je tak zaklad za slučaj, če bi zadruga pri enem ali drugem posojilu napravila kako izgubo. Posamezen član zadruga nima do rezervnega zaklada nikake pravice. Tudi čisti dobiček se ne razdeljuje med člane.

Iz povedenega je jasno, kolikega pomena je dobro vodstvo za zadrugo. Poglavitno pri zadrugi je načelstvo. V to morajo priti najpoštenejši in najrazumnejši možje, da jim lahko člani popolnoma zaupajo. Zelo pomembno je tudi nadzorstvo. Nadzorstvu daje zakon v nekaterih slučajih celo pravico, da odstavi načelstvo in skliče občni zbor. Vsi člani zadruga pa se morajo zavedati svoje odgovornosti, zato je treba, da pridejo vedno redno na občni zbor in ne prepuščajo vsega par osebam.

K.:

Par besed o umetnih gnojilih.

(Konec).

Bog nam je vstvaril solnce in solnčna moč je ono kar daje vsemu kar je na svetu naše življenje. Solnčne žarke upijajo rastline s pomočjo listnega zelenila vase. Iz sirovin, ki si jih rastlina srka, s pomočjo korenin in stebila iz zemlje spoje listi skozi svoje odprtine z zrakom in stvarja na ta način sebi rastlina hrano. Za svojo hrano rabi rastlina iz zemlje vodo in v vodi razkrojene spojine dušika, fosforne kisline, kalija, apna, železa, magnezija in pa ogljikov dvokis iz zraka. Navadno pa manjkajo zemlji skoraj v vseh slučajih vse tri glavne snovi in to: fosforna kislina, kalij in dušik. Te manjkajoče spojine pa skušamo

nadomestiti v zemljo s sledečimi gnojili. —

Fosfor kot hrana se daje zemlji v obliki Tomaževe žlindre in pa superfosfata. **Tomaževo žlindro** dovažamo iz tujine in je odpadek pri izdelovanju železa v topilnicah. S Tomaževo žlindro je posebno priporočljivo gnojiti na kisljih in mokrih travnikih; njeno delovanje traja, vsled tega ker se žlindra v zemlji počasi topi več let, je pa letos razmeroma zelo drago gnojilo in vsled plačilnih težkoč z inozemstvom jo skoro ne bode mogoče dobaviti. Z Tomaževo žlindro gnojimo pozno v jeseni ali pozimi in sicer se raztrosi povrhu. — Žlindra vsebuje 11—23 % fosforne kisline in 30—60 % apna. V naši državi pa je uvoz žlindre manj kot 18 % prepovedan. Gnoji se na 1 ha (1³/₄ orala) 400—600 kg. Ne sme se mešati z nobenimi drugimi gnojili razen z kalijem in to par ur pred razsipanjem.

Superfosfat je nekoliko cenejše gnojilo, ki vsebuje 16—18 % fós. kisline. V zemlji hitro topljivo in se lahko uporabi za vse vrste zemlje. Prvo leto se raztopi v zemlji 70—80 %, drugo leto 20—30 %. S superfosfatom gnojimo tik pred setvijo ali pozneje povrhu. V jeseni ali zgodaj spomladi ni priporočljivo gnojiti posebno na malo strmih krajih ker bi nam voda gnojilo izprala in bi ne imeli nikakega učinka. Poleg rudninskega superfosfata imamo še kostni superfosfat ali kostna moka. Na 1 ha dajemo 500—600 kg superfosfata.

Kalij dajemo zemlji v obliki 40 % Kalijeve soli, ki je solna tvarina in se jo dobiva v solnih rudnikih. Je pa posebne važnosti pri rastlinah pri tvorbi škroba in sladkorja. Povspešuje zorenje in vpliva na kakovost pridelka posebno krompir, repo in peso. Uporabljamo 300—400 kg na 1 ha in se zaorje jeseni ali spomladi.

Med dušičnatimi gnojili so najbolj razširjeni:

Apneni dušik, ki ga kupujemo v vrečah nasejenega ali pa v pločevinastih bobnih. Je odlično gnojilo z 15—20 % dušika in 40—60 % apna. Izdeluje se pri nas doma in je razmeroma zelo poceni. Deluje pri vseh rastlinah izborna. Razsipa se 14 dni pred setvijo ali pa šele po setvi povrhu s tem uničimo plevel. Apnenega dušika porabimo 200—400 kg na 1 ha.

Pri nas je še kot dušično gnojilo **Čilski soliter** s katerim po navadi pomagamo lahko rastlini šele pozneje po setvi, je pa za naše razmere precej drag vsled tega njegova uporaba zelo mala.

Razen navedenih gnojil se pri nas uporabljajo še tudi mešana gnojila, ki vsebujejo vse štiri prepotrebne snovi za rast rastline, fosfor, kalij, dušik in apno. Poznamo jih pod imeni „Nitro-

foskal“ in pa K. A. S. mešano gnojilo. —

Ako vpoštevamo ravnokar vse navedeno, priporočamo sledeče množine umetnih gnojil pri gnojenju na 1 ha (1³/₄ orala ali ca 2 jutra).

I. za rž, pšenico, oves, ječmen, repico, lan, konopljo

160—200 kg 40 % kalijeve soli

300—350 kg superfosfata

180—200 kg apnenega dušika.

II. za krompir, repo, peso, zelje, sočivje

200—300 kg kalijeve soli 40 %

200—300 kg superfosfata

180—200 kg apnenega dušika.

III. Na travnikih, pašnikih, detelji, lucerni, grahu, fižolu, graščici

200 kg 40 % kalijeve soli

260—400 kg superfosfata.

Gori navedene večje količine se naj posipajo tedaj, ako nismo gnojili s hlevskim gnojem, manjše pa ako smo gnojili.

Pri kakovosti zemlje je upoštevanja vredno, da peščena zemlja je siromašna in na hranivnih snoveh potrebuje predvsem kalij, v boljši zemlji je sicer več hrane, je pa zelo priporočljivo gnojiti, ker je hrana v taki zemlji težje topljiva in jo rastlina težje sprejema.

Predvsem se mora vsak kmetovalec prepričati, da uporaba zadostnih in pravih umetnih gnojil pridelek pomnoži in poboljša. Predno si gnojilo nabavite, dobro pazite kakšno gnojilo si nabavite in pa da ne gnojite samo enostransko. Prvo poglobitno pravilo Vam bodi pri uporabi umetnih gnojil, da bodo umetna gnojila le tedaj uspešna, če damo zemlji popolno gnojitev, če jo gnojimo s kalijevimi, fosfornimi in dušičnatimi gnojili.

Res je, da je današnja doba zelo neprimerna za nabavo raznih kolikor toliko dragih umet. gnojil in da niso imeli n. pr. letos kmetijski pridelki nikake cene, je pa ravno v takem času, ko je cena najnižja dobro pridelati čim največ da pokriješ svoje najnujnejše potrebe in da pridelas doma vsaj toliko, da ne bodeš moral hupovati drugod.

Dr. G.:

O izjavi poslednje volje.

Primeri. Zapustnikovi postavni dediči so otroci. Po postavi bi dobil vsak izmed njih $\frac{1}{3}$ zapuščine.

Ker pa je zapustnik vse svoje premoženje zapustil drugim osebam, ali pa ker je svoje sinove neopravičeno razdedinil, gre vsakemu na zahtevo le polovica njegovega postavnega deleža, tedaj $\frac{1}{6}$ (to je polovica od $\frac{1}{3}$).

Če bi v tem primeru preživela zapustnika tudi njegova žena, bi ona

po postavi imela dobiti $\frac{1}{4}$ vse zapuščine ostale $\frac{3}{4}$ pa 3 otroci po enakih delih, tedaj vsaki po $\frac{1}{4}$. Dolžni delež vsakega otroka bi tedaj znašal polovico postavnega deleža ali $\frac{1}{8}$ vse zapuščine, neglede na to, da žena ni nujni dedič.

Kar dobe nujni dediči, toliko izgube s poslednjo voljo imenovani zapustnikovi pravni nasledniki (dediči, volilojemniki).

Možen je tudi slučaj, da v gorenjem primeru zapustnik odredi, da dobi vse premoženje le njegov najstarejši sin, ostala dva pa ničesar. Kako se določijo deleži sedaj? Od zapustnika zapostavljena sinova prejmeta le dolžne deleže, tedaj vsak po $\frac{1}{6}$ (oz. $\frac{1}{8}$, če še živi zapustnikova vdova), imenovani dedič, t. j. najstarejši sin pa dobi ves ostanek, tedaj $\frac{2}{3}$ (ali $\frac{3}{4}$) vse zapuščine.

Nujni dedič pa ni dedič v tem smislu, da bi mu pristojala pravica dobiti določeni delež zapuščine v naravi, marveč se v takem primeru zapuščino ceni in pripade nujnemu dediču le odgovarjajoči del vrednosti, tedaj v denarju. V zadnjem navedenem primeru bode tedaj najstarejši sin dobil vso zapuščino, ki je vredna n. pr. čistih 60.000 Din, bratoma nujnima dedičema pa bode moral plačati vsakemu po 10.000 (t. j. vsakemu $\frac{1}{6}$ vrednosti čiste zapuščine).

Ker pristojna nujnemu dediču le terjatev do zapuščine, ne zapuščina sama, zato tudi ni potrebno, da bi zapustnik nujnega dediča imenoval v svojem testamentu za dediča marveč zadostuje, da mu da vrednost dolžnega deleža v obliki volila, v denarju, s tem, da mu voli n. pr. kako hišo, ali v katerikoli obliki.

Nujni dedič pa mora svoj dolžni delež zahtevati. Če ničesar ne zahteva, tudi ničesar ne bo dobil. Pravica zahtevati nujni delež ugasne po preteku treh let od razglasitve testamenta ali kodicila.

Rekli smo že, da se dolžni delež določa s cenitvijo zapuščine. Cenitev se izvrši na ta način, da se oceni vso zapuščinsko imovino po stanju ob zapustnikovi smrti, odbije pa se vse dolgove in druga bremena, ki jih je istotako treba oceniti.

Kadar so nujni dediči otroci, lahko oni zahtevajo, da se k zapuščinski imovini prišteje tudi nekatere daritve, ki jih je zapustnik že med živimi izvršil, kakor to podrobneje postava določa; s tem se seveda poveča imovina zapuščine, pa tudi vsak posamezni dolžni delež. Vendar pa se v tem primeru tudi nujnemu dediču v njegov delež vračuna to, kar je sam prejel od zapustnika med živimi in on dobi od izračunjenega dolžnega deleža za toliko manj, kolikor je prejel že preje. Osobito je vračunavati v takem primeru

doto, ki jo je zapustnik dal svoji hčeri, opremo, ki jo je dal sinu itd.

Taki računi so precej težavni in so tudi tozadevni postavni predpisi težko razumljivi, zato se z njimi tu ne bomo dalje bavili. Sledi naj le še en primer.

Oče zapusti 2 sinova in 1 hčer ter vdovo, katero imenuje za dediča vse svoje imovine. Otroci zahtevajo dolžne deleže in da se naj darila, ki jih je oče še za svojega življenja dal, pri tem upoštevajo.

Zapustnikovo posestvo se ceni na 70.000 Din. Ugotovi se nadalje, da je daroval zapustnik svoji ženi že za svojega življenja znesek 15.000 Din, hčeri je dal ob njeni poroki doto v znesku 5.000 Din, starejšemu sinu pa je kupil hišo za 10.000 Din. To zneske skupaj 100.000 Din.

Od tega zneska je odbiti vse dolgove v skupnem ugotovljenem znesku 20.000 Din, tako bi znašala čista zapuščina, po kateri je računati dolžne deleže 80.000 Din. Postavni dedni deleži bi znašali za vdovo $\frac{2}{4}$ zapuščin, t. j. 20.000 Din, za vsakega otroka ostale $\frac{3}{4}$ po enakih delih, t. j. po 20 tisoč Din, ali za vse skupaj 60.000 Din, s čemer bi bila zapuščina izčrpana. Posamezni dolžni delež bi znašal polovico postavnega deleža, tedaj po 10.000 Din. Hči je dobila na doti že 5.000 Din, ki se ji v izračunani dolžni delež vračunajo, tako da ima dobiti iz zapuščine še 5.000 Din. S tem bo dobila skupno 10.000 Din, t. j. poln dolžni delež.

(Dalje prih.)

Pravni nasveti.

J. M. B. L. 1929 ste najeli posojilo, zadolžnico pa ste podpisali na upnikovo zahtevo šele pozneje l. 1932 ter je upnik takrat zahteval, da vrnete polovico posojila do 15. XI. 1932. Medtem je tožil upnik Vašo ženo, ki si denarja ni izposodila in ni podpisala zadolžnice, na vrnitev. Razpisana je bila razprava, katere se Vaša žena ni udeležila, in je bila vsled tega obsojena na plačilo stroškov, ker je menda glavnica bila že pred razpravo plačana. Tožba se je glasila, da je žena pristala na to, da je tudi ona dolžnica in plačnica. Nato ste 5. 12. 1932 ves dolg plačali, ter je Vaša žena videla, da je zadolžnica nekaj popravljen, zadolžnice same pa Vam upnik oz. njegov zastopnik noče vrniti. Želite vedeti, kako je glede stroškov in najbrž tudi glede zadolžnice. Če Vaša žena ni prevzela na sebe plačilne obveze, bi bila morala to na

razpravi ugovarjati. Kdor pa ne pride k razpravi, ki je na tožbo razpisana, tega se obsodi tako, kakor da bi bil vse navedbe tožbe in njen zahtevek priznal, povrh ima plačati še stroške. Le kdor ni bil pravilno vabljen k razpravi, ali pa če vkljub pravilnemu vabilu vsled neprevidenega ali neodvrnjlivega dogodka ni mogel priti k njej, ta ima možnost doseči, da se sodba izdana vsled zamude, razveljavi. Ko tedaj Vaša žena, ki je bila tožena, ni prišla k razpravi, je bila vsled zamude obsojena in mora plačati tudi stroške tožbe in razprave, razen če ni prejela pravilno vabila ali če je bila zadržana, v tem slučaju mora takoj po odvetniku ukreniti vse potrebno.

Čim ste ves dolg, h kateremu pa ne štejejo pravnih stroškov, poravnali, imate pravico zahtevati od upnika, da Vam da kolekovano pobotnico, ki jo mora plačati on sam, razen če ste se dogovorili tako, da jo plačate Vi. Razen tega Vam mora vrniti zadolžnico, če pa je plačan le en del dolga, lahko zahtevate, da se to delno plačilo zabeleži na zadolžnici, pravico pa imate tudi v tem slučaju do pobotnice glede plačanega zneska. Če Vam upnik vsega tega ne da ali ne stori, ga lahko v to s tožbo prisilite.

Ponarejanje listi (zadolžnic itd.) je kaznjivo, če se vrši v namenu, da bi se tako listina kot prava uporabila.

Š. K., Našice v Slavoniji. L. 1931 ste prodali svojo hišo nekemu trgovcu za 41.000 Din in Vam je kupec polovico kupnine takoj izplačal, julija pa Vam je plačal mesto vsega ostanka le en del, tako, da dolguje še 14.500 Din. Kupec hiše še ni prepisan v zemljiški knjigi. Vprašate, kaj naj napravite in če za kupca velja tudi moratorij.

Po Vaših navedbah je terjatev na ostanku kupnine že zapadla v plačilo in vsled tega zamorete proti kupcu vsak čas vložiti tožbo na plačilo. Moratorij velja le za kmete, to je tiste osebe, ki imajo svoje glavne dohodke od kmetovanja. Če je kupec trgovec, tedaj zanj moratorij ne velja.

Vendar se na splošno lahko toži tudi kmeta, le prisilna izterjava (izvršba) je omejena. Možno je doseči na splošno le zavarovanje (rubež, prisilno vknjižbo). Z vložitvijo tožbe poverite kakega odvetnika, dajte mu točno informacijo ter ga opozorite, naj se prepriča, ali ni Vaš dolžnik v kakem posredovalnem ali poravnalnem postopanju.

Š. F. B. Po našem mnenju ima Vaš sin samo pravico do skrajšanega 9mesečnega kaderskega roka, ne pa do popolne oprostitve, ker plačujete nad 120 Din neposrednega davka.

Agrarna in gospodarsko-podporna združenja v Črensovcih v smislu svojih pravil naznanja, da kupi: krompir, žito (rž), pšenično slamo; **proda (oda):** otrobe pšenične za 105 Din 100 kg domov spravljene in kukorico (kuruzo) na kolodvoru v Beltincih za 105 Din — Če se dobi podvoznica, toliko manj, kolikor se odpiše od voznine, hlerove (mecesne), deske za štoke. Stolarji (mizarji) se opozorijo na to. — Pol leta rabljeni „Diabolo“ šivalni stroj za šivelje za 3000 Din; lucerno suho, zdravo, domo spravljen za 90 Din meter; rženo zdravo slamo brez voznine 35 Din 100 kg; govedino za 6 Din kg; teletino za 7 Din 1 kg; vagon apna brez voznine za 2400 Din. Vse to poskrbi zadruga samo članom.

Gospodarska zveza r. z. z o. z. v Ljubljani.

Do sedaj smo za pomladansko gnojenje uvažali večinoma Tomaževo žlindro. Letos so pa valutarne in devizne razmere takorekoč onemogočile uvoz, tega pri nas sicer izborna vpeljanega gnojila, in bode treba poseči po doma izdelanih nadomestilih. Sicer je pa tudi iz narodnogospodarskega kakor tudi gospodarsko tehničnega ozira nepotrebno, da bi še nadalje iz inozemstva uvažali Tomaževo žlindro, ko danes zahtevajo tuji uvozniki za njo tako visoko ceno, da bi stala franko Vaša postaja baza 18% fosforne kisline preko 167 Din za 100 kg. Ta cena je danes za naše razmere nesprejemljiva. Na drugi strani pa moramo gledati na to, da uporabljamo ona gnojila, ki jih izdelujemo doma v naši industriji in tako zaposlimo naše delavce.

Kot nadomestilo za Tomaževo žlindro prihajajo v poštev superfosfat in kostna moka, katera gnojila se doma izdelujejo. Ta gnojila Vam priporočamo in nudimo neobvezno:

Superfosfat rudninski, vsebuje 16% v vodi raztopne fosforne kisline in 20 do 23% apna. Isti Vam nudimo v vrečah po 50, 75, 100 kg po Din 95 — za 100 kg franko Vaša postaja ako naročite najmanj 5000 kg. V papirnatih vrečah Din 2 — pri 100 kg cenejši.

Ako si primerjamo cene in odstotke žlindre in superfosfata, uvidimo, da nas stane % fosforne kisline v žlindri preko Din 9 —, v superfosfatu pa niti Din 6 —.

Superfosfat kostni, ki vsebuje 12 do 13% fosforne kisline in 2 do 3% dušika, stane franko Vaša postaja 122 Din za 100 kg ako naročite najmanj 5000 kg.

Tam kjer nam je gnojenje s superfosfatom onemogočeno bodi si radi kisle zemlje in bi nam bilo gnojenje brez predhodnega gnojenja z apnom, posebno na travnikih, nič ne hasnilo ali tam kjer hočemo, da se gnojenja učinek raztegne na več let, z istim uspehom kot s Tomaževo žlindro gnojimo z v zemlji počasi topljivo kostno moko.

Kostna moka navadna, ki vsebuje 30% fosf. kisline in $\frac{1}{2}$ % dušika in stane franko Ljubljana Din 95 — za 100 kg.

Kostna moka surova vsebuje 12% fosforne kisline in $\frac{4}{10}$ % dušika po Din 95 — za 100 kg franko Ljubljana.

Z vsemi informacijami o gnojenju in ostalih gospodarskih vprašanjih smo Vam vedno radevolje na razpolago. Gospodarska zveza v Ljubljani, r. z. z o. z.

Vrednost našega dinarja.

1 švicarski frank 14.40 Din, 1 angleški funt 248 — Din, 1 francoski frank 2.85 Din, 1 italijanska lira 3.85 Din, 1 čehoslovaška krona 2.25 Din, 1 nemška marka 17.95 Din, 1 šilling 10.20 Din, 1 pöngö 12.95 Din, 1 lej 0.46 Din, 1 lev 0.53 Din, 1 zloty 8.40 Din, 1 drahma 0.42 Din, 1 holandski gulden 30 —, 1 belgijski frank 2.10 Din, 1 dolar 73.90 Din.